

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534¹

อารีรัตน์ แทนโป²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นแชร์ออนไลน์ เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์ออนไลน์ เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พุทธศักราช 2534 และเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พุทธศักราช 2534 การเล่นแชร์ออนไลน์ จากการศึกษาค้นคว้าทำให้ผู้ศึกษาทราบว่าการเล่นแชร์ออนไลน์ นายวงแชร์หรือท้าวแชร์ ได้อาศัยระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกวงแชร์ การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเล่นแชร์ออนไลน์ มีลักษณะที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย 2 รูปแบบ คือ (1) การเล่นแชร์ออนไลน์ที่มีพฤติกรรมแบบขู่หนึ่นนอกระบบ (2) การเล่นแชร์ออนไลน์แบบแชร์ทั่วไป แต่ท้าวแชร์หรือนายวงแชร์ ไม่ส่งเงินให้แก่สมาชิกที่ประมูลหรือเปียแชร์ได้ หรือกรณีนายวงแชร์หลอกลวงว่ามี การประมูลแชร์เกิดขึ้นจริง ทั้งที่ไม่มีการประมูลแชร์ เพื่อนายวงแชร์จะได้เงินค่าวงแชร์จากสมาชิก

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ออนไลน์ ปรากฏว่าตัวบทกฎหมายที่ใช้บังคับกำกับควบคุมการเล่นแชร์ออนไลน์ ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับความหมายของการเล่นแชร์ออนไลน์.....

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 ได้กำหนดความหมายของคำว่าการเล่นแชร์ไว้แต่ไม่ได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจงว่า การเล่นแชร์ออนไลน์ หมายถึงอะไรและมีขอบเขตเพียงใด เนื่องจากพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 ได้บัญญัติและบังคับใช้กับการเล่นแชร์ของบุคคลธรรมดาประชาชนทั่วไป ที่เล่นแชร์กันเฉพาะคนที่รู้จักใกล้ชิดสนิทสนม มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ต้องการช่วยเหลือกันทางการเงิน ได้มาพบปะพูดคุยกันแล้วชักชวนกันมาเล่นแชร์ ตั้งแต่ระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่ได้มีบทบาทสำหรับการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันของมนุษย์ดังเช่นในปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ เข้ามามีบทบาทในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันของมนุษย์ นายวงแชร์หรือท้าวแชร์ ได้อาศัยเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นตัวเชื่อมในการชักชวนเพื่อน ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์มาเข้าร่วมเล่นแชร์ออนไลน์ มีการติดต่อสื่อสาร ทำธุรกรรมทางการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การเล่นแชร์ออนไลน์ จึงมิใช่เป็นการร่วมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลด้าน

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐ สันตาสว่าง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ จุฑามาศ นิสารัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (นศรศรธรรมราช) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การเงินของคนที่รู้จักสนิทสนมกัน เหมือนอย่างเช่นในอดีต แต่เป็นการการเล่นแชร์ของบุคคลที่มิได้รู้จักกันมาก่อน เพียงแต่รู้จักกันบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เท่านั้น จึงทำให้บทบัญญัติกฎหมายในส่วนของความหมายของการเล่นแชร์ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 มีความลำห้่ง ไม่ชัดเจน ไม่สอดคล้อง ครอบคลุมการเล่นแชร์ออนไลน์ ทำให้เกิดปัญหาการตีความว่าการเล่นแชร์ออนไลน์รวมไปถึงการเล่นแชร์แบบออฟไลน์หรือไม่ ดังนั้นหากมิได้บัญญัติความหมายของการเล่นแชร์ไว้โดยชัดแจ้ง ย่อมทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กับการเล่นแชร์ออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 ฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา จึงต้องบัญญัติกฎหมายให้ชัดแจ้ง จึงเป็นปัญหาที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขบทนิยามความหมายของการเล่นแชร์ออนไลน์ให้สอดคล้องกับการเล่นแชร์ออนไลน์ในปัจจุบัน

2. ปัญหาเกี่ยวกับความเสียหายจากการโฆษณาชักชวนให้เล่นแชร์ออนไลน์

ความเสียหายจากการเล่นแชร์ออนไลน์ มีจุดเริ่มต้นมาจากการโฆษณาชักชวนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ แม้พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 ห้ามมิให้โฆษณาชักชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมเล่นแชร์ แต่การเล่นแชร์ออนไลน์จะเป็นการโฆษณาชักชวนให้เข้าร่วมเล่นแชร์ออนไลน์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทำให้บทบัญญัติดังกล่าว ไม่สามารถควบคุมมิให้มีการโฆษณาชักชวนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ประชาชนเข้าร่วมเล่นแชร์ออนไลน์ได้ จนทำให้ประชาชนที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์หลงเชื่อตามคำโฆษณาชักชวนว่าหากเล่นแชร์ออนไลน์แล้วจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนสูง แต่แท้จริงแล้วการเล่นแชร์ออนไลน์ ก่อให้เกิดปัญหาและความเสียหายมากมายต่อสาธารณะชน เพราะนายวงแชร์หรือท้าวแชร์ มักอาศัยโอกาสจากความไว้นื้อเชื่อใจ ในการนำเงินทุนกลางของวงแชร์แต่ละวงไปหมุนเวียน เรียกเก็บค่าดูแลวงแชร์ อันเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองและผู้อื่น เมื่อเกิดความเสียหายจากการเล่นแชร์ออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง

3. ปัญหาการเล่นแชร์ออนไลน์ที่เข้าข่ายเป็นการปล่อยเงินกู้นอกระบบ

การจัดตั้งวงแชร์หรือการจัดให้มีการเล่นแชร์ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการติดต่อเชิญชวนเพื่อน ๆ จากเครือข่ายสังคมออนไลน์มาเล่นแชร์ออนไลน์ ในลักษณะที่ท้าวแชร์หรือนายวงแชร์ นำเงินของตนเองมาเป็นเงินทุนกองกลางให้สมาชิกในกลุ่มประมูลหรือเสนอดอกเบี้ยที่สูงพร้อมกำหนดส่งเงินดอกเบี้ยพร้อมคืนเงินที่แน่นอน ซึ่งสมาชิกคนใดที่เสนอดอกเบี้ยสูงสุดก็จะได้รับเงินทุนกองกลางนั้นไป การกระทำของนายวงแชร์นี้จะเป็นลักษณะการทำนิติกรรมการจัดตั้งวงแชร์ให้มีการประมูลเงินทุนกองกลาง เพื่ออำพรางนิติกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกวงแชร์ ที่เสนอดอกเบี้ยสูงสุด ทำให้ท้าวแชร์หรือนายวงแชร์ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนหรือดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด แต่การให้ประมูลเงินทุนกองกลางดังกล่าวก็มิได้เป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด แต่อาจเข้าข่ายเป็นกรณี กำหนดจะเอาหรือรับเอาประโยชน์อย่างอื่นนอกจากดอกเบี้ย ไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งของโดยวิธีการใดๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืมเงิน การเล่นแชร์ออนไลน์ในลักษณะการที่เข้าข่ายเป็นการปล่อยเงินกู้นอกระบบ มิใช่เป็นการเล่นแชร์ที่แท้จริง แต่เป็นการกล่าวอ้างว่า

เป็นการเล่นแชร์เพื่ออำพรางการปล่อยเงินกู้ในระบบเท่านั้น ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 ไม่ได้กำหนดอัตราผลประโยชน์ตอบแทนหรือดอกเบี้ยสูงสุดที่สมาชิกวงแชร์เสนอเพื่อประมูลไว้ ทำให้สมาชิกวงแชร์ต้องรับการอัตราผลประโยชน์ตอบแทนในการประมูลแชร์ที่มีอัตราสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4. ปัญหาบทลงโทษจากการเล่นแชร์ออนไลน์

บทลงโทษตาม มาตรา 17 ตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นบทลงโทษที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหามูลค่าความเสียหายที่เกิดจาก จัดให้มีการเล่นแชร์ออนไลน์ นายวงแชร์หรือท้าวแชร์มิได้รู้สึกเกรงกลัวต่อกฎหมายแต่อย่างใด เนื่องจากเมื่อถูกจับดำเนินคดีโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเพียงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับการจัดให้มีการเล่นแชร์ที่มีลักษณะต้องห้ามและบทลงโทษของการโฆษณาชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมการเล่นแชร์ นั้นมีโทษปรับเพียงไม่เกินห้าหมื่นบาท โทษจำคุก ศาลก็มักจะใช้ดุลพินิจพิจารณาให้รอการลงโทษจำคุกไว้ก่อน และสำหรับค่าปรับนั้นเป็นจำนวนน้อยมาก ส่วนเมื่ออัตราโทษค่อนข้างต่ำแต่มูลค่าของของผลตอบแทนที่นายวงแชร์หรือผู้จัดการให้มีการเล่นแชร์ออนไลน์จะได้รับนั้นมีจำนวนมาก คຸ່ມคຸ່ມกับการเสี่ยงที่จะกระทำผิดกฎหมาย บทลงโทษจากการเล่นแชร์ออนไลน์จึงไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาวัตถุประสงค์ในการลงโทษตามที่กฎหมายเพื่อข่มขู่ยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิด

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์ออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ออนไลน์ พ.ศ.2534 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับความหมายของการเล่นแชร์ออนไลน์.....

ควรเพิ่มเติมบทนิยามความหมายของ การเล่นแชร์ออนไลน์ ไว้ในบัญญัติกฎหมาย มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 ให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบันที่ระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ เข้ามาเป็นเครื่องมือในการเล่นแชร์ออนไลน์ ที่ก่อความเสียหายแก่สมาชิกวงแชร์และระบบเศรษฐกิจของประเทศ จึงต้องบัญญัติบทนิยามของการเล่นแชร์ออนไลน์กฎหมายไว้อย่างชัดเจนตามแนวคิดเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายและการกำหนดโทษ อันเป็นหลักประกันในคดีอาญา และหลักการกำหนดความผิดอาญา โดย แก้ไขเพิ่มเติมเป็นให้มีบทนิยามของการเล่นการพนันออนไลน์ ว่า “ การเล่นแชร์ออนไลน์ หมายความว่า การเล่นแชร์ ที่บุคคลเข้าร่วมเล่นแชร์ โดยการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่ใช้อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร ”

2. ปัญหาเกี่ยวกับความเสียหายจากการโฆษณาชวนให้เล่นแชร์ออนไลน์

ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 9 โดยเพิ่มวรรค 2 เป็น “มาตรา 9 วรรค 2 โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำข้อมูล ข้อความ หรือโฆษณาชวนให้ประชาชนเข้าร่วมเล่นแชร์ออนไลน์ เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูล ข้อความ หรือโฆษณาชวนที่บิดเบือน หรือปลอม ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน” และควรเพิ่มเติมอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ในมาตรา 12 เป็น “ มาตรา 12 (4) ยื่นคำร้องพร้อมแสดง

พยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ที่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อประชาชนเข้าร่วมเล่นแชร์ออนไลน์หรือข้อมูลเกี่ยวกับการเล่นแชร์ออนไลน์ ออกจากระบบคอมพิวเตอร์”

3. ปัญหาการเล่นแชร์ออนไลน์ที่เข้าข่ายเป็นการปล่อยเงินกู้ในระบบ

เห็นควรห้ามมิให้นายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ออนไลน์ และกำหนดอัตราผลประโยชน์หรือ ดอกเบี้ยที่สมาชิกวงแชร์เสนอเพื่อประมูล ไม่ให้เกินอัตรา ร้อยละ 3 ของเงินทุนกองกลาง หรือเกินกว่าที่ กำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อกำหนดเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้มีการจัดตั้งวงแชร์หรือ ดำเนินการให้มีการเล่นแชร์ออนไลน์และเป็นหลักประกันให้แก่สมาชิกวงแชร์มิให้ต้องแบกรับภาระในการ จ่ายผลประโยชน์ตอบแทนหรือดอกเบี้ยจากการประมูลเงินทุนกองกลาง โดยเพิ่มเติม(5) (6) ในบทบัญญัติ มาตรา 6 ดังนี้

“ มาตรา 6 ...

(5) เป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ออนไลน์

(6) มีอัตราผลประโยชน์หรือดอกเบี้ยที่สมาชิกวงแชร์เสนอเพื่อประมูล อัตราเกินกว่า ร้อยละ 3 ของ เงินทุนกองกลาง”

4. ปัญหาบทลงโทษจากการเล่นแชร์ออนไลน์

ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 17 และมาตรา 19 โดยกำหนดบทลงโทษที่เทียบเคียงจากพระ ราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๙ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมเศรษฐกิจ และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากเล่นแชร์ออนไลน์ เพื่อข่มขู่ยับยั้งมิให้กระทำความผิด ตามทฤษฎีการ ลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง อันทำให้ ผู้ที่จะกระทำความผิดได้ยับยั้งั้งใจไม่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการ เล่นแชร์ พ.ศ.2534 ดังนี้ “ มาตรา 17 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 6 ต้องโทษจำคุกและอัตราค่าปรับเป็นจำคุกตั้งแต่ ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท ” และ “ มาตรา 19 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 9 ต้องโทษจำคุก ตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท ”

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

ศันนัฏภรณ์ (จำปี) โสติพิพันธ์, คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วิญญูชน, 2549.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559.

สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, คดีการเล่นแชร์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2565.

สุริยา ปานแป้น, อนุวัฒน์ บุญนันท์, “คู่มือสอบกฎหมายรัฐธรรมนูญ,” พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ร่มโพธิ์, 2560 .

วิทยานิพนธ์

ชาติบุษย์ ฮายุกต์, “การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการพนันออนไลน์ : ศึกษากรณีเกมสั้งคมออนไลน์”,

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2559.

นิรชา บุญอภัย.“ความผิดฐานฉ้อโกง : กรณีศึกษาการฉ้อโกงการบริการ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ ปรีดีพนมยงค์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561.

อดิศักดิ์ อนันันัน, “ธุรกิจการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย,”

วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

บทความ

สุณี ฉัตราคม, “แซร์ลูกโซ่ : ธุรกิจหลอกลวงที่แอบแฝงในรูปการลงทุน”. จุลสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย

รามคำแหง. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (ธ.ค. 2550 - ก.พ. 2551), หน้า 41-50.

อัจฉริยา ชูตินันท์, “หลักการกำหนดความผิดอาญาและหลักการกำหนดโทษอาญาในการตรากฎหมาย”

วารสารสุทธิปริทัศน์ ปีที่ 35 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2564, ”[Online] available URL:

<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:dE8KAX98g7cJ:https://so05.tcithaijo.org/index.php/DPUSuthiparithatJournal/article/download/253306/172021/920778+&cd=1&hl=th&ct=clnk&gl=th> (3 เมษายน 2565)

เอกสารอื่นๆ

กฤติน พันธุ์เสนา,เครือข่ายสังคมออนไลน์ , [Online].available URL:<http://>

[URL:http://www.krukittin.info/wp-](http://www.krukittin.info/wp-content/uploads/2017/05/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B9)

[content/uploads/2017/05/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B9%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%A5%E0%B8%99%E0%B9%8C_%E0%B8%81%E0%B8%A4%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%99.pdf](http://www.krukittin.info/wp-content/uploads/2017/05/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B9%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%A5%E0%B8%99%E0%B9%8C_%E0%B8%81%E0%B8%A4%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%99.pdf),2559 (26 มีนาคม 2565)

การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา,พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 [Online]. available URL:

http://www.phrae.go.th/file_buranakan/ocpb/1.pdf

(3 เมษายน 2565)

ชยกมล เกษมสันต์ ณ อยุธยา, “เอกสารประกอบการบรรยาย วิชากฎหมายอาญา (ครั้งที่ 3) (มาตรา 334 ถึง มาตรา 366/4) เนติบัณฑิต สมัยที่ 74”. ,[Online] available URL:

https://www.thethaibar.or.th/thaibarweb/files/Data_web/downloads_doc/term1/chayakamol/c3.pdf

ชนะ โสภารกรณ์, เล่นแชร์ผิดกฎหมายหรือไม่ [Online]. available URL:

<https://doi.nrct.go.th> ,(25 มีนาคม 2565)

ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน, ทฤษฎีการลงโทษ [Online]. available URL:

https://www.stou.ac.th/schools/slsw/upload/41716_6.pdf (2 เมษายน 2565)

ไทยรัฐออนไลน์ ,พลิกตำนานแชร์แม่ชม้อยมหากาพย์ลูกโซ่กำโรงามพบชุมทรัพย์ลับแล ลูกแสนปี. ,

[Online] available URL: <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1692615> (2 เมษายน 2565)

ธีรชญาณ์ ศิริชชาวลวงศ์และคณะ,มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับ ปัญหาการเล่นแชร์ ผ่านสื่อออนไลน์ [Online].available URL:

[https://www.hu.ac.th/conference/conference2021/Proceeding/doc/02%20HU/115-HU%20\(P.671%20-%20690\).pdf](https://www.hu.ac.th/conference/conference2021/Proceeding/doc/02%20HU/115-HU%20(P.671%20-%20690).pdf) (26 มีนาคม 256

วิรัตน์ เวทวาริทธิธร, พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545: มาตรการทางกฎหมาย ในการป้องกันมิให้นำธุรกิจขายตรงไปใช้ระดมเครือข่ายในลักษณะแชร์ลูกโซ่ [Online].available

URL: :<http://digital.lib.ru.ac.th/m/b12059870/ViranpatWetthavaritthon.pdf> (2 เมษายน 2565)

สรศักดิ์ เรื่องพิเศษ,หลักสุจริตในกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศ [Online].available

URL: <https://sorasaklaw.com/>, (3เมษายน2565)

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, สื่อสังคม,[Online].available

URL:<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1-%E0%B9%94->

<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B8%95%E0%B8%B8%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%95%E0%B9%96>

<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B8%95%E0%B8%B8%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%95%E0%B9%96>

(26 มีนาคม 2565)

สำนักเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง , (เมษายน 2), รู้เท่าทันการเงินนอกระบบ,[Online] available

URL: <https://>

<http://www.1359.go.th/fincrime/%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9A%E0%B8%9A.pdf> (2 เมษายน 2565)

ยาเป็น เรื่องจรรยาบรรณ, การติดต่อสื่อสาร [Online] available URL: www.kroobannok.com/blog/20402 (3 เมษายน 2565)

ภิรัชญา วีระสุโข, “แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมและทฤษฎีความยุติธรรม ”. ,[Online] available URL:

<http://integratedsciences-sila.blogspot.com/2011/05/blog-post.html.2554>

วิรัตน์ เวทวาทธีธร, พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545: มาตรการทางกฎหมาย ในการป้องกันมิให้นำธุรกิจขายตรงไปใช้ระดมเครือข่ายในลักษณะแชร์ลูกโซ่ [Online].available

URL: <http://digital.lib.ru.ac.th/m/b12059870/ViranpatWetthavaritthon.pdf> (2 เมษายน 2565)

อริยพร โพธิโส. (2562) “การเล่นแชร์เป็นความผิดตามกฎหมายหรือไม่”. วารสารจลนิตี,

[Online]availableURL: https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/11all/all73.pdf (6 มีนาคม 2565)

อรรณณ เกสร. “ กฎหมายห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา.” [Online] available URL:

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1763 (3 เมษายน 2565)

อัศกร ไชยพงษ์, หลักประกันในกฎหมายอาญา [Online].available URL:

<https://graduate.sru.ac.th/wpcontent/uploads/2018/11/3%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%8D%E0%B8%B2-1.pdf>. (2 เมษายน 2565